

Andelstal i ga-väg för vindkraftverk och vattenkraftverk

I detta examensarbete har frågan hur vind- och vattenkraftverk ska bedömas och behandlas enligt tonkilometermetoden tagits upp. Andra frågor som har berörts är bl. a. hur vindkraftsparker och hur enstaka vindkraftverk ska hanteras.

För att dela på de kostnader som det innebär att underhålla en enskild väg bildas en gemensamhetsanläggning som är gemensam för flera fastigheter. Ett andelstal ges till varje fastighet i gemensamhetsanläggningen som reglerar hur stor andel respektive fastighet ska betala. Andelstalet ska motsvara hur mycket som fastigheten nyttjar vägen och kan gälla för både drift och utförande av vägen. Tonkilometermetoden används för beräkning av andelstal för enskilda vägar som är gemensamhetsanläggningar. Vid beräkning av andelstal enligt tonkilometermetoden används vissa framtagna schablonvärden som ska återspegla olika fastighetstypers trafikmängd. Till exempel har en fastighet med helårsbostad ett schablonvärde på 2 100 ton/år. Eftersom det saknas framtagna schablonvärden för specialfastigheter såsom vindkraftverk och vattenkraftverk har jag genom detta examensarbete undersökt möjligheten att ta fram schablonvärden för nämnda specialfastigheter. Jag har även översiktligt berört frågan huruvida ledningsägares anläggningar, såsom exempelvis kraftledningar, bör anslutas till gemensamhetsanläggning.

Genom en litteraturstudie, en undersökning av förrättningar som har vunnit laga kraft, en undersökning av rättspraxis samt en intervjustudie har jag försökt att ta mig an mina frågeställningar. Litteraturstudien omfattades i stor del av anläggningslagen och studier av äldre promemoria där Lantmäteriet gav ut rekommendationer för beräkning av andelstal från 1975 samt de två uppdaterade versionerna från 1995 och 2010. Undersökningen av förrättningar omfattades av 44 fastigheter och 58 gemensamhetsanläggningar. Intervjuerna har inkluderat tre förrättningslantmätare som har erfarenhet av dessa frågor, en representant från Riksförbundet Enskilda Vägar, en representant från Jämtkraft som arbetar med vindkraft,

samt en representant som har kunskap om själva projekteringen kring vindkraftverk. Utifrån en insamlad data av totalt 6 stycken olika förrättningar som vunnit laga kraft där man har beräknat fram andelstal för vindkraftverk, samt utifrån en redovisning av hur resmängden kan se ut till dessa från intervjun med Jens Skoglund från Jämtkraft, har en schablon för vindkraftverk tagits fram.

Den schablon som jag har beräknat fram är 250 ton/år för ett vindkraftverk. För att hantera de situationer vid fler än ett vindkraftverk har två modeller tagits fram. Den första modellen, modell 1, är väldigt enkel att använda och går ut på att multiplicera schablonen på 250 ton med antal vindkraftverk. Modell 2 däremot tar hänsyn till att vissa resor sker samordnat och är lite mer komplicerad. Modellen går ut på att resor för service kan samordnas för 5 stycken vindkraftverk som står i kluster. Se modellen nedan.

$$\begin{aligned} & \text{schablon} * (+1 \text{ för varje påbörjad } 5: a) \\ & + \text{schablon} * 0,75 * (\text{antal vindkraftverk} \\ & - (+1 \text{ för varje påbörjad } 5: a)) \end{aligned}$$

För vattenkraftverk har en beräkningsmall tagits fram. Ingen schablon är alltså framtagen då jag har kunnat konstatera, utifrån de förrättningar som har vunnit laga kraft, att de tental som är satta för dessa vattenkraftverk skiljer sig väldigt mycket åt. Ytterligare undersökningar i ämnet skulle behövas för att finna ett sätt att kategorisera in vattenkraftverken på. Jag har försökt finna ett sådant samband i den effekt som vattenkraftverken producerar. Men från mina intervjuer med förrättningslantmätare har samtliga poängterat att det är mycket svårt att ta fram ett schablonvärde för vattenkraftverk då varje fall är unikt och man behöver räkna från fall till fall. Utifrån intervjuerna kunde även en slutsats dras att kraftledningar inte bör anslutas till gemensamhetsanläggning.

Tove Berlind Hjelm den 21 maj 2023